

kn.remissvar@regeringskansliet.se
kn.e.remissvar@regeringskansliet.se
sandra.lennander@regeringskansliet.se
daniel.friberg@regeringskansliet.se

Remiss av promemorian Energiplanering i kommuner och regioner och en mer energieffektiv offentlig sektor

Sammanfattning

- Länsstyrelsen Västernorrland delar uppfattningen om att en moderniserad energiplanering kan bidra ytterligare till de energipolitiska målen. Samtidigt ser Länsstyrelsen Västernorrland att länsstyrelserna utifrån regleringsbrevsuppdrag, sin instruktion och roller beskrivna i andra lagar och förordningar har kunskap och ansvar som inte speglas promemorian. Därför föreslår Länsstyrelsen Västernorrland förändringar i såväl författningsförslag som i skäls- och bedömningstext.
- Länsstyrelsen Västernorrland vill betona möjligheten att använda dialoger som underlag och vägledning i att förstå konsekvenserna för utsatta grupper som påverkas av energifattigdom eller som i högre grad drabbas av effekterna av energifattigdom, och andra relevanta intressenter. Samtidigt vill Länsstyrelsen Västernorrland påpeka betydelsen av brett deltagande och inflytande anpassat efter olika grupper vid samråd, för att skapa bättre grund för att kunna analysera allmänhetens synpunkter.
- Länsstyrelsen Västernorrland ser i stort positivt på författningsförslagen ur ett beredskapsperspektiv och att det betraktas ur ett totalförsvarsperspektiv, men vill framföra att det finns vissa risker med kartläggning av, och redogörelse för, relativt detaljerade uppgifter inom energiplaneringen som kan, eller skulle kunna, vara föremål för försvarssekretess. Länsstyrelsen Västernorrland vill även poängtera att berörd paragraf i offentlighets- och

sekretesslagen även inbegriper totalförsvaret och därmed även civil verksamhet.

- Förutsättningarna för kommuner och regioner skiljer sig över landet och flera av förslagen kan öka den administrativa bördan för flera aktörer. För ett likvärdigt genomförande ser Länsstyrelsen Västernorrland ett behov av att finansiering säkerställs för kommuner och regioner för att säkerställa efterlevnaden av nya krav. Samtidigt som det finns ett behov av nationella kriterier, vägledning, och tydliga riktlinjer för att säkerställa likvärdighet och tillförlitlighet.

Länsstyrelsernas roll i energiplaneringen

Länsstyrelsen Västernorrland delar uppfattningen om att en moderniserad energiplanering ytterligare kan bidra till de energipolitiska målen, och är i huvudsak positiv till att energiplaneringen utvecklas och till de författningsförslag som presenteras i promemorian. Samtidigt ser Länsstyrelsen Västernorrland att det finns behov av vissa justeringar för att författningsförslagen ska bli än mer ändamålsenlig.

Länsstyrelserna har i regleringsbrevsuppdrag att leda och samordna det regionala genomförandet av energi- och klimatpolitiken. Länsstyrelserna har på uppdrag av regeringen uppdaterat regionala energi- och klimatstrategier och tagit fram regionala handlingsplaner för elektrifiering och ska främja samverkan och erbjuda stöd till bland annat kommuner. Länsstyrelserna ska även enligt instruktionen *"utifrån ett statligt helhetsperspektiv arbeta sektorsövergripande samt inom myndighetens ansvarsområde samordna olika samhällsintressen och statliga myndigheters insatser,"* och *"inom sin verksamhet främja samverkan mellan kommuner, regioner, statliga myndigheter och andra relevanta aktörer i länet."* Länsstyrelsen har utöver energi och klimat även andra uppdrag, roller och regionalt ansvar för flera områden, exempelvis totalförsvaret, samhällsplanering, miljöprövning, social hållbarhet samt främjandet av länets utveckling och klimatanpassning. Länsstyrelserna har alltså utifrån regleringsbrevsuppdrag, sin instruktion och roller beskrivna i andra lagar och förordningar kunskap och ansvar som är relevant för den kommunala energiplaneringen. Detta speglas inte i promemorian.

För att energiplaneringsarbetet som utförs av länsstyrelserna tillsammans med kommunerna och regionerna på regional nivå ska tas tillvara i det fortsatta utvecklingsarbetet förslår Länsstyrelsen Västernorrland bland annat att beskrivning av länsstyrelsernas roll utvecklas. Vidare föreslås även vissa ändringar av författningsförslag. Detta för att bättre binda ihop den kommunala och regionala energiplaneringen, samt beskriva kopplingen till den nationella planeringen.

Ändringar i förslaget till lag om energiplanering i kommuner och regioner

Utifrån ovan angivna skäl anser Länsstyrelsen Västernorrland att 12 § i Förslag till lag om energiplanering i kommuner och regioner bör ändras enligt följande:

- Länsstyrelsen och andra statliga myndigheter läggs till som första strecksats före "andra kommuner".
- "Statliga myndigheter" föreslås att strykas.
- Ett andra stycke läggs till i den 12 §: Kommunen ska i god tid innan beslut fattas ge länsstyrelsen tillfälle att yttra sig vid framtagandet av kommunal energiplan.

Ändringar i förslaget till förordning om energiplanering i kommuner, regioner och statliga förvaltningsmyndigheter

Länsstyrelsen Västernorrland anser att 8 § i förslag till förordning om energiplanering i kommuner, regioner och statliga förvaltningsmyndigheter bör kompletteras enligt följande:

Ett nytt stycke läggs till under första stycket: Länsstyrelsen ska ges möjlighet att yttra sig om aktualitetsprövningen.

Vidare anser Länsstyrelsen Västernorrland att 18 § i förslag till förordning om energiplanering i kommuner, regioner och statliga förvaltningsmyndigheter bör justeras enligt följande:

Nuvarande förslag: "Statens energimyndighet ska vägleda kommuner och regioner i frågor om tillämpning av lagen (2026:000) om energiplanering i kommuner och regioner", bör ersättas med: Statens energimyndighet ska genom länsstyrelserna och metodstöd vägleda

kommuner och regioner i fråga om tillämpning av lagen (2026:000) om energiplanering i kommuner och regioner.

Länsstyrelsen Västernorrland noterar även att Statens energimyndighets roll i att vägleda kommuner och regioner bara beskrivs i avsnitt 8.8.1 Konsekvenser. Länsstyrelsen Västernorrland föreslår därför att det kompletteras med en skältext i relation till föreslagna justeringar. På grund av avsaknad av en förslagstext i relation till ovan paragraf presenteras ett förslag nedan, i stället för under respektive avsnitt som för övriga ändringsförslag:

Länsstyrelserna har en central roll i energiplaneringen – inte minst när det gäller samspelet mellan lokal och nationell planering. Därav bör länsstyrelserna även ha en utpekad vägledande roll gentemot kommunerna. Energimyndigheten och länsstyrelserna behöver utveckla ett välfungerande samarbete kring hur kommunernas energiplaneringsarbete ska stödjas. Därför bör båda myndigheterna hjälpas åt i vägledningen.

Kommuner ska planera och följa upp åtgärder som en del av den kommunala energiplaneringen

Regeringen har bedömt att energiplaneringen bör utvecklas på nationell, regional och lokal nivå för att bidra till uppfyllelsen av energiplaneringsmålet genom att öka förståelsen och kunskapen hos olika aktörer om energisystemets utveckling och behov. Samtidigt har länsstyrelserna getts i uppdrag genom regleringsbrev att utveckla den regionala energiplaneringen, bland annat genom att revidera de regionala energi- och klimatstrategierna och genom framtagande av regionala handlingsplaner för elektrifiering. För att belysa länsstyrelsernas roll i arbetet med att binda ihop den nationella politiken och energiplaneringen i en regional kontext samt i arbetet med att stödja och underlätta för kommuner och andra lokala och regionala aktörer i arbetet med utveckling av energiplaneringen, anser Länsstyrelsen Västernorrland att det arbete inom energiplanering som genomförs på regional nivå bör förtydligas i skälen till förslaget. Länsstyrelsen Västernorrland föreslår därför ett tillägg, förslagsvis i fjärde stycket under rubriken *Den kommunala energiplaneringen ska bidra till att nå de energipolitiska målen som riksdagen beslutat i avsnitt 4.2:*

På regional nivå har länsstyrelserna i regleringsbrevsuppdrag att utveckla den regionala energiplaneringen genom att bland annat i bred samverkan revidera de regionala energi- och klimatstrategierna (klart 2025) och att ta fram regionala handlingsplaner för elektrifiering (klart 2026). Den regionala energiplaneringen sätter den nationella politiken och energiplaneringen i en regional kontext och underlättar arbetet för kommuner och andra lokala och regionala aktörer, samtidigt som den regionala energiplaneringen samlar lokal och regional kunskap som underlag för den nationella energiplaneringen.

En energiplan ska vara aktuell och offentliggöras

Länsstyrelsen Västernorrland har föreslagit att 8 § i förslaget till förordning om energiplanering i kommuner, regioner och statliga förvaltningsmyndigheter kompletteras med att Länsstyrelsen ska ges möjlighet att yttra sig om aktualitetsprövningen. Länsstyrelserna fyller en viktig roll i energiplaneringen och det arbete som utförs av länsstyrelserna, tillsammans med kommunerna och regionerna på regional nivå, bör tas tillvara i det fortsatta utvecklingsarbetet. Länsstyrelsen Västernorrland föreslår att texten under förslag i avsnitt 4.4 om att en *Energiplan ska vara aktuell och offentliggöras* kompletteras i slutet av första stycket med:

Länsstyrelsen ska ges möjlighet att yttra sig om aktualitetsprövningen.

Vidare föreslår Länsstyrelsen Västernorrland utifrån föreslagen ändring av 8 § i förslag till förordning om energiplanering i kommuner, regioner och statliga förvaltningsmyndigheter att texten med skälen för förslaget under rubriken *En kommun ska varje ny mandatperiod pröva om en energiplan är aktuell* kompletteras med:

Länsstyrelsen bör ges möjlighet att yttra sig om aktualitetsprövningen utifrån kunskapen i den regionala energiplaneringen och nationella energimål.

Under rubriken *Energiplanen ska offentliggöras* föreslås texten i skäl till förslaget kompletteras med följande:

- *De kommunala energiplanerna är viktiga för Länsstyrelsen som underlag för den regionala energiplaneringen som i sin tur utgör underlag för den nationella planeringen.*

- Sista meningen föreslås utöver "allmänheten" kompletteras med *Länsstyrelsen och andra aktörer*.

Vidare bör även information om att den regionala energiplaneringen behöver uppdateras regelbundet tillföras.

Deltagande från berörda och allmänheten i energiplanering och uppgiftsskyldighet

Enligt författningsförslagen ska en kommun ha kontakt med andra kommuner, regioner och statliga myndigheter som en del av energiplaneringen om det främjar en trygg energiförsörjning och effektiv användning av energi och effekt. En trygg energiförsörjning och en effektiv användning av energi och effekt rör ofta inte enbart en enskild kommun, utan är frågor som är kommunöverskridande. Länsstyrelserna fyller därför en viktig roll i energiplaneringen utifrån sin kompetens, regionala överblick och uppdrag.

Utifrån föreslagen ändring av 12 § i förslaget till lag om energiplanering i kommuner och regioner, föreslår Länsstyrelsen Västernorrland att första meningen i texten förslag under avsnitt 4.6 justeras enligt följande:

Från: "Om det främjar en trygg energiförsörjning och en effektiv användning av energi och effekt ska en kommun ha kontakter med andra kommuner, regioner och statliga myndigheter som en del av energiplaneringen". Till: Om det främjar en trygg energiförsörjning och en effektiv användning av energi och effekt ska en kommun ha kontakter med länsstyrelsen och andra statliga myndigheter, andra kommuner och regionen som en del av energiplaneringen.

I förslagstexten bör det även läggas till att: Kommunen i god tid innan beslut fattas ska ge länsstyrelsen tillfälle att yttra sig vid framtagande av kommunal energiplan.

Vidare föreslås att följande tillägg görs till texten för skälen för förslaget under rubriken *Kontakter med berörda som en del av energiplaneringen* (delar av texten finns i fjärde stycket i nuvarande text, men föreslås flyttas och kompletteras):

Genom kontakt med länsstyrelsen underlättas kommunernas arbete med energiplanering. Länsstyrelserna har i regleringsbrevsuppdrag att leda och samordna det regionala genomförandet av energi- och

klimatpolitiken. Länsstyrelserna har på uppdrag av regeringen uppdaterat regionala energi- och klimatstrategier och tagit fram regionala handlingsplaner för elektrifiering och ska främja samverkan och erbjuda stöd till bland annat kommuner. Länsstyrelserna ska utifrån instruktionen "utifrån ett statligt helhetsperspektiv arbeta sektorsövergripande samt inom myndighetens ansvarsområde samordna olika samhällsintressen och statliga myndigheters insatser," och "inom sin verksamhet främja samverkan mellan kommuner, regioner, statliga myndigheter och andra relevanta aktörer i länet". Länsstyrelsen har utöver energi och klimat även andra uppdrag, roller och regionalt ansvar för flera områden som är relevant för kommunala energiplaneringen exempelvis totalförsvaret, samhällsplanering, miljöprövning, social hållbarhet, främja länets utveckling och klimatanpassning.

Möjlighet till deltagande när energiplaner och åtgärder för effektiv energianvändning tas fram

Som en del av energiplaneringen ska allmänhet och berörda aktörer ges skälig tid att lämna synpunkter innan kommunen eller regionen beslutar om en plan enligt 4 § eller 7 § punkt 1 i förslaget till lag om energiplanering i kommuner och regioner. I förekommande fall ska även samråd genomföras. Planerade åtgärder för att mildra konsekvenserna av åtgärderna som planeras enligt 7 § punkt 1 ska även redovisas om de på ett betydande sätt drabbar låginkomsthushåll, personer som riskerar att drabbas av energifattigdom eller andra utsatta grupper.

Länsstyrelsen Västernorrland ser positivt på att åtgärder som planeras att vidtas för att mildra betydande konsekvenser av planerade energieffektiviseringsåtgärder redovisas. För att bättre förstå vad betydande konsekvenser kan innebära och för att ge bättre möjlighet att förstå vilka konsekvenserna kan vara, bör "betydande konsekvenser" förtydligas. Det skulle även öka transparensen gentemot allmänheten gällande vad som avses med detta.

Länsstyrelsen Västernorrland vill betona möjligheten att använda dialoger som underlag och vägledning i att förstå konsekvenserna, för exempelvis utsatta grupper som riskerar att påverkas av energifattigdom eller som i högre grad drabbas av effekterna av energifattigdom, och andra relevanta intressenter. I de fall samråd ska äga rum kan de utformas tillsammans med sakkunniga

tjänstepersoner, företrädare från civilsamhällets organisationer och samråd med olika grupper av medborgare. För att stärka delaktigheten bör arbetet innan samråden identifiera grupper som på ett övergripande plan berörs och aktivt bjuda in dessa till samråd. Genom ett brett deltagande och möjlighet till inflytande som är anpassade efter olika grupper ges en bättre grund för att kunna analysera allmänhetens synpunkter.

Möjligheten att lämna synpunkter eller att delta i ett samråd påverkas av människors förförståelse av energiplanering. Det allmänna bör därför tillgängliggöra hur energiplanering relaterar till olika gruppers vardag, för att olika grupper ska kunna berätta om hur olika åtgärder kommer påverka deras livssituation. I detta arbete är det också viktigt att samråden riktar sig till barn, och att det görs en barnkonsekvensanalys, och att samråden riktade mot barn utformas så barnen kan delta utifrån deras egen förmåga, ålder och mognad.

Synpunkter ur ett beredskapsperspektiv

Länsstyrelsen Västernorrland ser i stort positivt på författningsförslagen ur ett beredskapsperspektiv och att det betraktas ur ett totalförsvarsperspektiv. Länsstyrelsen Västernorrland ser dock att det finns viss risk för dubbelarbete och överlappande krav givet att den planerade lagstiftning om kommuners och regioners grundläggande beredskap inför kris och krig införs. Det bör därför i kommande föreskrifter tydliggöras att samverkan internt hos dessa aktörer måste ske. Risken för dubbelarbete finns framför allt i skärningspunkten mellan kravet på risk- och sårbarhetsanalyser och kravet om kartläggning av förutsättningarna för en trygg energiförsörjning i kommunen.

Länsstyrelsen Västernorrland vill även poängtera att det finns vissa risker med kartläggning av och redogörelse för relativt detaljerade uppgifter om behov av energi- och effekt, förmågor att lagra energi, distribution med mera i exempelvis kommunala verksamheter och processer och förväntningar om redovisning av detta. Samtidigt som det även finns krav om transparens och tillgängliggörande av planer för allmänhet och andra aktörer. Sådana uppgifter kan, eller skulle kunna, i flera fall vara föremål för försvarssekretess och inte vara lämpligt att redovisa på detta sätt. Under avsnitt 4.7 noteras det att Försvarsmaktens energianvändning kan omfattas av sådan sekretess. Länsstyrelsen Västernorrland vill poängtera att berörd paragraf i

offentlighets- och sekretesslagen även inbegriper totalförsvaret och därmed även civil verksamhet. Statens energimyndighet bör därför tydliggöra vilken typ av information och med vilken detaljeringsgrad som faktiskt efterfrågas.

I 11 § i förslaget till lag om energiplanering i kommuner och regioner föreslås regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer få meddela föreskrifter om hur kommuner ska delta i statliga myndigheters arbete med planering för prioritering av samhällsviktiga elanvändares elförsörjning. Länsstyrelsen Västernorrland tillstyrker förslaget och ser att styrelspaneringen görs obligatorisk. Länsstyrelsen Västernorrland anser att det är viktigt att tydliggöra detta krav. Att förlita sig på de formuleringar som hänvisas till i utredningen om kommuners och regioners beredskap i avsnitt 4.9 om att kommuner och regioner föreslås i kommande lag få i uppgift att ha en planering för förmågan att upprätthålla samhällsviktiga verksamhet av grundläggande betydelse för människors liv och hälsa, ser inte Länsstyrelsen Västernorrland som att likställa med ett automatiskt krav om deltagande i styrelprocessen.

Övriga konsekvenser för myndigheter och domstolar

Länsstyrelsen Västernorrland föreslår för den fortsatta beredningen att avsnitt 8.8 kompletteras med en rubrik för länsstyrelserna utifrån de förslag som förts fram. I texten föreslås det framgå att författningsförändringarna till följd av ovanstående förslag är en del av det som Länsstyrelsen har i regleringsbrevsuppdrag att göra. Författningsförslagen blir så fall ett sätt att permanenta delar av länsstyrelsernas regleringsbrevsuppdrag. Ytterligare finansiering till länsstyrelsen krävs inte för genomförandet av förslaget, men förslagen förutsätter att befintlig finansiering permanentas.

Synpunkter på övriga avsnitt med koppling till länsstyrelsernas roll

Förslagen som framförts skulle få vissa följdverkningar och innebär behov av ändringar i texterna i den fortsatta beredningen även på andra ställen, exempelvis: på sidan 32 och 35 där det hänvisas till avsnitt 4.6. Även formuleringarna på sidan 38 under avsnitt 4.5. bör ses över. De regionala energi- och klimatstrategierna är i de flesta

fall framtagna tillsammans mellan länsstyrelserna och regionerna så det är få regioner som har egna klimathandlingsplaner.

Även formuleringarna i avsnitt 8.1, särskilt första meningen behöver ses över. I promemorian står det "*Kommuner och regioners energiplaneringsarbete...*" Eftersom det är syftet i länsstyrelsens uppdrag som nämns, bör det vara *Kommuners och länsstyrelsernas energiplaneringsarbete...* som avses. På samma sätt bör sista meningen under 8.3 uppdateras.

Övriga synpunkter

Länsstyrelsen Västernorrland ser risker med att i samma dokument (kommunens energiplan) redovisa både insatser för energieffektivisering i kommunens verksamhet och insatser för övergripande energiplanering. Dels kan det vara olämpligt att detaljerade insatser för energieffektivisering i kommunens verksamhet ska beslutas av kommunfullmäktige, dels finns det risk att den mer strategiska övergripande energiplaneringen för kommunens geografiska yta belastas onödigt i detaljerade insatser för energieffektivisering, eftersom lagen och förordningen styr arbetet med energieffektivisering mer i detalj. Länsstyrelsen Västernorrland föreslår att delarna kring energieffektivisering i kommunens verksamhet redovisas i andra typer av dokument, så som kommunens renoveringsplan för byggnadsbeståndet etc. Det bör vara upp till respektive kommun att bedöma vilken, eller vilka, långsiktiga planer som är lämpligast att redovisa åtgärderna i.

Den föreslagna lagstiftningen innebär även ökade krav inom flera områden som angränsar till energiplaneringen och för att länsstyrelserna ska kunna ge bra stöd till exempelvis kommunerna enligt ovanstående förslag krävs bra stöd och underlag från olika sektorsmyndigheter, inte bara Statens energimyndighet. Länsstyrelsen Västernorrland ser det som önskvärt att andra sektorsmyndigheter, exempelvis Försvarsmaktens, skyldighet att bidra med underlag till energiplaneringen tydliggörs i lagen eller förordningen.

Även om tydligare krav kan medföra att kommuner, regioner och andra offentliga aktörer arbetar mer enhetligt, kan flera av förslagen öka den administrativa bördan för flera aktörer. Kommuner och regioners förutsättningar och resurser skiljer sig stort över landet, vilket behöver tas i beaktning. För ett likvärdigt genomförande ser

Länsstyrelsen Västernorrland behov av att finansiering och stöd säkerställas till kommuner och regioner för att stötta dessa i genomförandet av föreslagen lagstiftning. Samtidigt som det finns behov av nationella kriterier, vägledning och tydliga riktlinjer inom en rad områden utifrån de författningsförslag som presenterats. Annars finns en risk att regelverk och begrepp tolkas olika och att aktörers varierande förutsättningar till att efterleva nya krav påverkar lagstiftningens ändamål, vilket kan påverka likvärdighet och tillförlitlighet.

Vidare ser Länsstyrelsen Västernorrland att det är viktigt att den offentliga sektorn går före i arbetet med energieffektivisering, i enlighet med energieffektivitetsdirektivet. Det är av vikt att den offentliga sektorn främjar energieffektivisering genom att kravställa på upphandlingsområdet. Samtidigt kan strikta krav minska utbudet av leverantörer och eventuellt hämma konkurrens. Exempelvis kan allt för höga krav på energieffektivitetsprestanda vid inköp och hyra av byggnader och lokaler påverka utbudet utifrån vilka ändamålsenliga alternativ som finns att tillgå. Förslaget i *förordningen om den offentliga sektorns inköp av energieffektiva varor, tjänster och byggnader* om undantag från att ställa krav på hög energieffektivitetsprestanda om det inte är tekniskt genomförbart, bör därför förtydligas.

Det noteras även att författningarna i huvudsak föreslås träda i kraft den 1 mars 2027, med delar av förslag till lag om energiplanering i kommuner och regioner den 1 januari 2028. Kommuner och regioners varierande förutsättningar påverkar genomförbarheten. Det kräver att tillräckligt stöd tillgängliggörs i tid för att underlätta genomförandet av de nya krav som ställs i författningsförslagen.

Beslut i detta yttrande har fattats av länsråd Daniel Gustafsson med energi- och klimatstrateg Oskar Lindberg som föredragande.

I den slutliga handläggningen har också följande deltagit:

Ulrika Bylund, Planhandläggare.

Sara Marklund, Utvecklare mänskliga rättigheter.

David Öjelid, Beredskapshandläggare.

Evelina Ödling, Ekonom.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.